

МОТИВИ

на Николай Гунчев Гунчев,
съдия във ВАС
за кандидатурата ми за член на ВСС

Висшият съдебен съвет е кадрови орган на съдебната власт, гаранция за независимост на съдебната система и двигател за нейното развитие. Влизането във Висшия съдебен съвет е важна стъпка в живота на всеки съдия. Ние, съдиите сме свикнали да носим отговорност и да имаме много работа. Отговорността на ВСС е изключителна. Обмислих сериозно какво повече бих могъл да дам на съдебната система. Работил съм за просперитирането на тази система в различни функции, но не съм поемал до сега отговорността да бъда член на този орган, където без съмнение се върши най-трудната работа. Реших, че е време да положа още усилия и ако бъда избран за член на ВСС, да работя, за да се гарантира законност, справедливост, сигурност и стабилност на всички граждани, като се осигури качествено и предсказуемо правораздаване в прозрачна и ефективна съдебна система.

Работя в съдебната система от 1994 година. Съдия съм от 1998 г. Минал съм през всички нива. Бил съм служител, съдебен кандидат (стажант-съдия), съдия-изпълнител, държавен нотариус, районен съдия, съдия в административен съд и във Върховен административен съд.

Следя от близо дейността на ВСС като съдия от VI-то отделение на ВАС, в което се гледат дела по ЗСВ. Изградил съм визия какво още може да се направи, за да се издигне доверието на гражданите към съдебната система.

Имам опита на съдия по граждански, наказателни и административни дела и съм изградил професионален поглед за тежестта на работата на колегите съдии в различните области на правото.

Дългогодишен член съм на съдийски професионални организации – ССБ и АБАС, където работя за издигане на престижа на съдийската гилдия, за подобряване условията на работа и за защита на правата на колегите съдии. В ССБ съм бил председател на секция, председател на комисията по Организационно развитие, председател на Контролния съвет, а в момента съм член на Управителния съвет.

Имам опита на член на Изпълнителното бюро в Съюза на юристите в България и работя от години за издигането на юридическата професия като цяло. В момента съм заместник-председател на Съюза на юристите в България и работя за създаване на стандарти в работата на различните професионални гилдии в областта на правото и за подобряване качеството на юридическото образование в България.

Имам изградено собствено съдийско убеждение, както по делата, който гледам, така и в цялостната ми дейност на общественик. Диалогичен съм, работя, за да защита идеите си за независима съдебна власт, за подкрепа на всеки съдия в неговото свободно съдийско убеждение, за намаляване на натовареността в съдебната система, за добри отношения между магистратите, за съвместна работа със всички колеги юристи за развитието на съдебната система и за извършване на качествена реформа в сферата на нашата дейност.

Ако бъда избран, ще се стремя да защитавам интересите на колегите и ще използвам всички законови възможности, за да отстоявам позициите си. Важно е честни и почтени хора да влязат във Висшия съдебен съвет и неотклонно да следват принципите на морала и честността в работата си. Мисля, че е време за работа и че аз мога да дам много от себе си, за да се свърши тя добре. Изградил съм собствен авторитет и мога да заставам с името си, изградено от свършената работа от мен досега, и да кажа - имам идеи и смятам, че имам качества да ги реализирам, ако ми се гласува това доверие.

С уважение:

/Николай Гунчев/

КОНЦЕПЦИЯ

ЗА РАБОТАТА НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

изготвена от Николай Гунчев Гунчев

"За да се крепи едно монархично или деспотично управление, не се изисква много честност. Силата на закона е във вечно вдигнатата ръка на господаря. Но в една народна държава е нужен допълнителен двигател - добродетелта." Монтескьо

Тези думи, написани преди повече от 300 години, са не само актуални. Те са необходими. Имаме нужда да мислим върху тях и да следваме добродетелта в нашия живот и дела. В трактата „За духът на законите“, Монтескьо развива идеята за разделението на властите, която може да се прилага при демократична република, управлявана от хора с добродетели и със здрав морал. В това е истинският смисъл на демокрацията, защото без реално разделение на властите има само фасада на демократична държава. Зад тази фасада остават оплетените нишки на олигархична или еднолична власт. За съхраняването на демократичното достижение - разделение на властите, което е регламентирано и в Българската Конституция, където в член 8 е записано, че държавната власт се разделя на законодателна, изпълнителна и съдебна, си струват всички усилия на честните и добронамерени граждани.

Защо се налага в една съвременна европейска държава да говорим за отвоюване, отстояване на изконни демократични права? Защото през последните 26 години, непрекъснато и последователно се води настъпление към независимостта на Съдебната власт в България. Това често става под формата на „реформиране“, „настаняване“ на „подходящи кадри“ на ключови ръководни позиции, финансов натиск и по всевъзможни други начини.

Правото е основното достижение на демокрацията, показател е за посоката на развитие на обществото, а съдът, в частност, е основен стълб на правната система. В съвременния свят развитието на правната система на една държава е важен показател за степента на развитие на страната и

обществото. Можем дори да кажем и нещо по-категорично – правната система определя нивото на цивилизованост на всяко общество.

Във време, когато границите между добро и зло, между правилно и неправилно поведение започнаха да се размиват, а моделите за подражание в обществото ни станаха, меко казано, странни, точно сега съдът се проявява като стожер на обществото. Той е сериозен регулатор не само между институциите и личността, а и между самите институции. Истинският път към демократичното развитие на нашето общество минава през свободно представяне на позициите на магистратите, отстояване на разделението на властите и личната мотивираност на всеки съдия да даде най-доброто от себе си като човек и професионалист. След безпрецедентния натиск съдебната система да бъде дискредитирана и разрушена, сега са от изключително важно значение качествата на личностите, които ще станат членове на Висшия съдебен съвет.

От само себе си се разбира, че конкретното осъществяване на дейността на ВСС може да стане само в рамките и въз основа на установените в Конституцията и Закона за съдебната власт правомощия. Висшият съдебен съвет е отговорен за обсъждане и приемане на проекта на бюджет на съдебната власт и контролира изпълнението му; назначава, повишава, премества и освобождава от длъжност магистратите; налага дисциплинарни наказания по законово установен ред; организира тяхната квалификация; определя броя на съдебните райони и седалищата на съдилищата; броя на съдиите, прокурорите и следователите по съдилища, прокуратури и следствени служби, както и други, определени със Закона за съдебната власт. Тези функции обуславят необходимостта от високи морални и професионални качества на членовете на ВСС с цел ефективна работа, подобряване на качеството и провеждане на цялостната задълбочена реформа на съдебната система в страната.

Като кандидат член на Висшия съдебен съвет искам да представя своята визия за развитието на съдебната система.

Мисия: - Да гарантира законност, справедливост, сигурност и стабилност на всички граждани, като осигури качествено и предсказуемо правораздаване в прозрачна и ефективна съдебна система. Да осигурява приемственост на добрата традиция и модерно регламентиране на нова правна култура в духа на основополагащите принципи на европейската

демокрация за функционирането на единния европейски пазар и за изграждане на обща правна система на ЕС, основана на взаимно доверие.

Основна цел: Функционирането на силна, професионална и независима съдебна власт, която има:

- Ясно регламентирано правораздаване;
- Добре организирани досъдебно и съдебно производство, при които да се реализира бързо и ефективно разрешаване на гражданските и административните спорове и качествено осъществяване на наказателното правосъдие;
- Отговаря на потребностите на обществото за утвърждаване на правовата държава.

Основни принципи на българската съдебна система:

Законност и справедливост - Достъпът до съдебната власт, която да гарантира законност и справедливост, е основно право — един от основополагащите принципи на европейската демокрация.

Отговорност и сигурност - Отговорното правораздаване дава сигурност, която е от ключово значение за съществуването и доброто функциониране на съдебната система.

Традиция и модерно регламентиране на нова правна култура - Договорът за функционирането на Европейския съюз даде насока за осъществяване на постепенна интеграция на европейските държави и създаването на общ пазар, основаващ се върху свободата на движение на стоки, хора, капитали и услуги, и върху постепенното сближаване на икономическите политики. Приетата от европейските институции нормативна уредба има върховенство по отношение на националното право. Много често това европейско нормотворчество и практиката на европейските съдилища се явяват съществен коректив на случаите на порочно прилагане на закона на национално равнище. Съобразяването на националното правоприлагане с този наднационален източник на нова правна култура е вече важен принцип на българската съдебна система.

Качествено и предсказуемо правораздаване - Работа в областта на:

- управлението и администрирането в съдебната система;

- достъпни и навременни съдебни процедури;
- повишаване квалификацията на магистратите и съдебната администрация;
- развитие на човешките и материални ресурси на органите на съдебната власт;
- въвеждане на информационни технологии;
- подобряване на условията за достъп до правосъдие;
- повишаване на доверието в работата на съдебната система.

Прозрачна и ефективна съдебна система - Националният съд трябва да предостави ефективна съдебна защита за всички. Значението на правото на ефективна правна защита е залегнало в член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

Разгръщане на потенциала на човешкия ресурс в съдебната система:

- Отстояване на независимостта на съда и съдебната власт;
- Постигане на висока мотивация, компетентност и социална отговорност на съдиите, прокурорите и следователите;
- Гарантирани възможности за развитие и кариерно израстване на магистратите.

Повече от 25 години се извършва реформа на съдебната система. С променлив успех и с непостигнат краен резултат. Сегашното устройство и структура на Висшия съдебен съвет, въпреки, че се направиха важни организационни промени (най-вече създаването на съдийска и прокурорска колегии), все още не гарантира осъществяването на възложените на този орган от КРБ и ЗСВ функции. По мое лично мнение, ако се възстанови институционалното равновесие на властите и реформата се извършва от хората, които са вътре в съдебната власт, за не повече от 5-6, максимум 7 години би могло да се постигне така искания от обществото ни резултат и България да се гордее със съдебната си система. Големият проблем у нас не са законите, а тяхното прилагане.

В докладите на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно напредъка на България по механизма за сътрудничество в периода от 2014 до 2017 година се съдържат препоръки в едни и същи насоки:

„България да развие последователна практика в рамките на ВСС на прилагане на обективни стандарти за заслуги, почтеност и прозрачност при назначенията, включително на висши длъжности" (2014).

През 2015 г. се препоръчва се промяна в организацията на ВСС и на инспектората към него в сътрудничество с професионалните съсловни организации, включително с оглед на процедурите по избор на бъдещи членове на съвета, така че той да разполага с обществено доверие.

Сочи се, че за да има наистина съдебна реформа, а не само заявено намерение за реформа, правителството и управляващото мнозинство в парламента трябва да поемат неотложния ангажимент да приемат и промените в Закона за съдебната власт, насочени срещу решаването на хроничните проблеми в области като кариерното развитие, интегритета, натовареността и мотивацията на магистратите.

През 2016 г. критичните бележки за работата на ВСС са много, сред които най-съществени са:

- съмнението в способността на ВСС да осъществява ролята си на пазител на съдебната независимост и почтеност;
- непрозрачни назначения;
- непоследователна дисциплинарна практика;
- потенциални манипулации на разпределението на делата;
- започване на дисциплинарни производства едва след инициатива на Министерството на правосъдието;
- липса на стандарти за оценка на кандидатите, което поражда съмнения в обективността на кадровата дейност на ВСС.

Най-важните препоръки са в следните насоки:

- да има реформа на ВСС чрез необходимите промени в Закона за съдебната власт;
- да бъде извършена независима оценка на дисциплинарната практика на настоящия ВСС от 2012 г. до сега;
- да се приемат промени в Закона за съдебната власт в съответствие със Стратегията за съдебна реформа, включително повече свобода за отделните съдии и прокурори;
- да бъдат осигурени условия за безпристрастно разследване на различните твърдения за корупция по високите етажи на властта в съдилищата в България;

- да бъде изготвен график за въвеждането на електронно правосъдие и да се осигури нужният капацитет за наблюдение и ръководство на процеса.

Остри са бележките и на Евродоклад 2017:

„Особено важно е в тази институция (ВСС) да има деполитизирана и професионална работна атмосфера, позволяваща концентриране на вниманието върху приоритетите на съдебната реформа. Поредицата от скандали и вътрешни борби, които белязаха работата на ВСС през изминалите години, създадоха съмнения за наличие на външно влияние и подкопаха доверието на обществеността в съдебната власт.“

Акцентираща се върху:

- назначаването на висши съдебни длъжностни да бъде прозрачно и да се основава на качествата на кандидатите;

- деполитизация на решенията на ВСС;

- препоръчва се изготвянето на пътна карта за изпълнение на препоръките на този анализ (на чуждестранните прокурори - бел. ред.) във връзка с реформата на прокуратурата и взаимодействието ѝ с другите институции, включително механизъм за отчитане на постигнатия напредък пред широката общественост;

- липсата на разграничение между нейните функции и тези на изпълнителната власт често засилва съмненията за неправомерно влияние и критиките по отношение на липсата на цялостна отчетност на прокуратурата;

- създаване на механизъм за публично отчитане на напредъка по дела за корупция по високите етажи на властта;

- сочи се, че членове на ВСС имат изказвания по политически теми.

Присъединявам се изцяло към констатациите от евродокладите, като държа да отбележа, че изложеното по-горе е само малка част от палитрата на проблемите, по които ще трябва много да се работи в новия Висш съдебен съвет.

Това, което ме притеснява в начина на вземане на решения в дейността на сега действащия ВСС, е самоограничаването на практика, на вътрешната свобода на част от членовете му да вземат решения, които касаят проблемите и кариерното израстване на съдиите в съдебната система. Независимостта на съдиите не е просто някаква крайна цел, тя

всъщност се налага, защото само така тази магистрати могат да бъдат ефективни защитници на правата и свободите на гражданите.

Насоки, в които искам да работя ако бъда избран за член на ВСС:

Защита на независимостта на съдебната власт и на нейния авторитет:

Ще работя за институционалното равновесие в България. Разделението на властите гарантира демокрацията в нашата държава.

В Европейският съюз е възприето, че основен метод за гарантиране на независимост на съдебната система е създаването на независим съдебен съвет, в който решаващото влияние по въпроса за назначаване на съдии и на тяхното кариерно развитие да имат съдии, избрани от своите колеги съдии. Да, трябва да има плурализъм и да бъдат представени всички магистратски общности, но определящ за независимостта на съдебната система е принципът съдиите, членуващи в съвета (или поне мнозинството от тях) да бъдат избирани от своите колеги. Това е кауза, за която работя от години и ще продължавам да отстоявам.

Осигуряване на прозрачно и предвидимо кадрово развитие на съдиите:

Високите професионални умения и интегритета на магистратите са предпоставка за ефективно правосъдие и за самото функциониране на съдебната система. Квалифицираният човешки ресурс и качественото изпълнение на задълженията гарантират независимостта и безпристрастността на магистратите, защитава ги от недопустими влияния и представлява основен елемент от правото им на кариера. Осигуряването на прозрачно и предвидимо кадрово развитие може да се гарантира от:

- обективно атестиране на магистратите, което трябва да е непрекъснат процес, обвързан с единен стандарт на комплексна оценка и фокусиран върху качеството на работата им по същество. Изключително важно е да се използва позитивен инструментариум за стимулиране на магистратите;

- усъвършенстване на процедурите за заемане на длъжност, преместване или повишаване в длъжност в органите на съдебната власт. Предвидимото и обективно кариерно израстване на магистратите е необходимо да е основано на спазване на изискванията за заемане на

длъжност в съдебната система, атестирането, оценка на цялата им дейност и професионалните им достижения;

- засилване на самоуправлението в съдилищата – разширяването на правомощията на общите събрания е гаранция за демократичната среда в магистратската общност;

- ясни и предвидими правила за командироване на магистрати и осъществяване на стриктен контрол по спазването им.

Избор на председатели на съдилища и техни заместници:

Изборът на ръководители на съдилища е изключително отговорна задача. Необходимо е да се спазват постоянно установени критерии и да се избират хора с доказани личностни и професионални качества. Работата във всеки съд трябва да се организира по такъв начин, че магистратите да схващат председателя на съда като организатор и коректив, а не като репресивен орган, изпълняващ политически поръчки срещу „непослушните” съдии, прокурори и следователи.

Дисциплинарна отговорност на съдиите:

Дисциплинарната отговорност на магистратите е уредена в глава XVI на Закона за съдебната власт. С решение на ВСС по протокол № 62, 11.12.2014 г. са приети Правила за дисциплинарната дейност на ВСС.

Прегледът на съдебната практика по делата, образувани по оспорване на решенията на ВСС, с които се налага дисциплинарно наказание на магистрати, сочи на няколко основни (дискуссионни) теми, по които новият Висш съдебен съвет трябва да работи:

1) осигуряване на процесуалните права на страните в хода на дисциплинарното производство, както и необходимостта от прилагане на единни критерии при определяне на дисциплинарното наказание в сходни случаи, разбира се при отчитане на изискванията по чл. 309 от ЗСВ – тежест на нарушението, формата на вината, обстоятелствата при които е извършено и поведението на нарушителя, за индивидуализация на дисциплинарното наказание;

2) ясно очертаване на деянието, за което се ангажира дисциплинарната отговорност на магистратите, особено валидно в случаите на нарушаване на етичните правила и накърняване престижа на съдебната власт;

3) стриктно прилагане на хипотезите на нарушения на служебните задължения само по отношение на процесуалната дейност на магистратите, извън упражняване на правомощието им за самостоятелно тълкуване и прилагане на закона при постановяване на правораздавателни актове.

Разрешаването на тези въпроси е необходимо с оглед постигане във всеки отделен казус съответствие на наложеното дисциплинарно наказание с целите на закона да се въздейства преустановително - персонално, респ. превантивно – общо спрямо магистратурата и като крайна цел да се гарантира справедливо и ефикасно правосъдие в разумен срок.

Превенция на корупцията в органите на съдебната власт:

Оценката за почтеност и етичност може да бъде вътрешна и външна. За функциониране на демократично общество с нетърпимост към корупционни практики е изключително важно в съдебната система да влизат и кариерно да израстват магистрати с вътрешна нетърпимост към неетичното и непочтеното поведение. Този тип превенция е свързана с първоначалното встъпване в системата и със спазването на практика на високи критерии за кариерно развитие на магистратите.

Външната оценка на почтеността е функция на развитието на обществото и готовността му да следва върховенството на закона и правото. Тази оценка е показателна за развитието на демокрацията. В повечето държави в Европейския съюз не съществува определен орган, който да гарантира почтеност в съдебната система на конкретната държава, защото истинският гарант за прозрачността и доверието в системата е ТРАДИЦИЯТА. В държава, където няма подобна добра традиция, е необходимо да се обърне по-голямо внимание на доброто функциониране на съществуващите органи и институции, свързани с назначаване, атестиране, кариерно израстване и дисциплиниране на магистратите. Изключително важно е какви хора ще застанат в ръководството на Съдебната система, защото те дават насоката на развитие, те стават лицето на системата. Много е важно освен професионалната компетентност да се оценят личностните характеристики, цялостните заслуги и поведение на човека и дори потенциалните рискове. Изключително внимателно трябва да се подхожда към назначенията с политическа подкрепа. Политическа подкрепа може да

получи комуникативен човек, който има изключителни качества на професионалист. Също така е възможно обаче политически да се подкрепи човек, който ще бъде „удобен“.

Най-важният ресурс на съдебната система са хората. При повечето социологически проучвания за ниво на корупция в различни системи, за съжаление анкетираните хора посочват на едно от първите места съдебната система. Когато въпросът е къде те лично са се сблъскали с корупционни практики – съдийската гилдия не влиза в първата десетка на посочените с корупционни практики. Това е така, защото въпреки някои медийни инсинуации за големи корупционни практики, съдийската професия се практикува от много честни и почтени хора. Превенцията трябва да бъде насочена към следване на законово установените норми, въвеждане на положителни стимули, наблюдение не само за ефективност, но и за ефикасност в работата. Може да се работи за създаване на механизъм за адекватна обратна връзка. От съществено значение е и обезпечаване на добри условия на работа на съдиите, прокурорите и следователите и на техните осигурителни и трудови права.

Реформа на съдебната карта:

Реформата на съдебната карта е предстояща и няма никаква алтернатива (въпросът тук не е „дали“, а „кога“ и как“). Съдебната система обаче не е пожарна команда и трябва да се намери баланс между законовите задължения за постановяване на законовите актове в разумен срок и другото такова – да са качествени и справедливи съдебни актове. Във всички случаи трябва да се отчита натовареността на отделните органи на съдебната власт и на базата на един сравнителен анализ върху основата на обективни критерии да се извърши прекрояване на съдебната карта на България според реалната натовареност на съдебните органи, без при това да се допусне съществено негативно отражение върху осигуряване на достъп на правосъдие (което неизбежно върви „ръка за ръка“ с електронното правосъдие).

Смятам, че резултатът от тази реформа ще се усети най-силно върху увеличаване на заплащането в зависимост от по-голямата натовареност на съдиите, и съм убеден, че няма да има реално съкращаване на заети магистратски длъжности.

Ако бъда избран, ще се стремя да защитавам интересите на колегите и ще използвам всички законови възможности да отстоявам позициите си. Важно е честни и почтени хора да влязат във Висшия съдебен съвет и неотклонно да следват принципите на морала и честността в работата си. Мисля, че е време за работа и че аз мога да дам много от себе си, за да се свърши тя добре. Изградил съм собствен авторитет и мога да застана с името си изградено от свършената работа от мен досега и да кажа - имам идеи и смятам, че имам качества да ги реализирам, ако ми се гласува това доверие.

Изготвил концепцията:

/Николай Гунчев/